

Globalizarea învățământului superior contemporan. Exemplul ULIM, Republica Moldova

(Raport expus la Conferința Internațională a Rectorilor de la Shanghai, la 12 august 2011)

Lumea contemporană, inclusiv, comunitatea universitară, cu preponderență din Europa și Continentul Nord – American, au de soluționat probleme foarte importante, cum ar fi eliminarea urmărilor crizei economice mondiale.

Criza mondială a influențat apariția unor noi tendințe în procesul de internaționalizare a învățământului superior, asupra formelor și metodelor de globalizare. Astfel, în unele țări puternic dezvoltate, cum ar fi China, Coreea de Sud, Japonia și altele, concomitent cu procesul de avansare a economiei, se produc inovații radicale și în conținutul noilor tehnologii din universitățile acestor țări. Tehnologiile informaționale precedente sunt depășite, iar pentru valorificarea unor direcții noi mai dinamice, învățământul superior urmează să se impună cu impulsuri mai pronunțate, întru accelerarea avântului economic național, continental și mondial

După Conferința Mondială UNESCO pentru Învățământul Superior, care s-a desfășurat la Paris în octombrie 1998, mai multe universități din lume, în special, cele din țările industrial dezvoltate, au demarat procesul de reformare a școlii superioare cu mult înainte de producerea efectului crizei.

Implementarea noilor tehnologii informaționale, care constituie o adevărată revoluție în procesul evolutiv al savantului contemporan și includ nano și biotehnologiile, televiziunea laser, computerele optice și cuantice depind în mare măsură de calitatea resurselor și cunoștințelor tehnologice ale specialistului contemporan. În acest sens, absolvenții specialităților din domeniul științelor reale de la Universitatea Liberă Internațională din Republica Moldova (ULIM), cât și de la Universitatea Tehnică din Republica Moldova, nu sunt doar înalt apreciați în Statele Unite ale Americii și Canada, dar sunt privilegiați la angajare în centre universitare, întreprinderi și companii intercontinentale și în special în centrele de cercetări științifice.

Procesul de globalizare a modificat structurile economice, politice și culturale a lumii sporind importanța strategiei de internaționalizare pentru învățământul superior și importanța capitalului uman pentru competitivitatea țărilor. În acest sens un rol important are recunoașterea actelor de studii superioare la nivel național, regional, continental și global.

Modelul de internaționalizare al ULIM

Cel mai mare succes al unei universități îl constituie pregătirea specialiștilor din alte state ale lumii și recunoașterea actelor de studii ale acestora. Ținem să remarcăm, în mod special, că anual, în cadrul ULIM își fac studiile în mediu 3500 de studenți, masteranzi și doctoranzi străini, iar la absolvire, diplome obțin peste 800 de tineri originari din Uniunea Europeană, Statele CSI, Asia, Africa și Statele Americii de Nord. În sensul organizării managementului universitar pe dimensiunea internațională, procesul nu este atât de complicat. Pentru aceasta, am izbutit să semnăm acorduri de colaborare interuniversitare, la nivel de universitate și ministere de resort din țările de origine ale tineretului studios, acorduri de colaborare cu diverși agenți economici pentru selectarea la studii, cât și insistența noastră către organismele administrației publice centrale din Republica Moldova de a parafa și semna documente privind recunoașterea actelor de studii, eliberate de către instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova pentru

cetățenii internaționali. Cunoaștem, că este foarte complicat de realizat acest mecanism, deoarece acesta variază în dependență de țară, regiune sau continent. Pentru noi, cei din Republica Moldova, în general, și cei de la ULIM, în special, a fost foarte complicat de modelat și realizat acest mecanism. Instituția noastră, este aproape de aceeași vârstă cu Republica Moldova. Este și firesc, ca sistemul relațiilor internaționale universitare și educaționale la nivel de țară, să pornească de la zero, dezvoltându-se odată cu stabilirea relațiilor diplomatice și oficiale ale țării noastre cu statele lumii și organisme internaționale. Cu atât mai mult, actele de studii ale unei instituții de învățământ superior din țara noastră, cum ar fi ULIM, sunt eliberate de instituțiile de învățământ în numele Ministerului Educației. De aceea, responsabilitatea este dublă, nu numai la nivel instituțional, dar și național. Nu întâmplător, toată gama relațiilor interuniversitare la nivelul ULIM-ului cu factori de decizie de peste hotare, sunt coordonate cu Ministerul Educației. În calitate de instituție de învățământ privat – ULIM-ul, parte componentă a sistemului educațional național, a depus toate eforturile întru stabilirea și dezvoltarea multidimensională a relațiilor internaționale educaționale a Republicii Moldova cu statele lumii și organisme internaționale, fiind conștienți de faptul că prin aceasta se promovează deopotrivă imaginea țării noastre și imaginea ULIM. **Am depus eforturi considerabile pentru ca aceste relații să fie consolidate și dezvoltate în strictă conformitate cu normele de drept național și internațional.** În rezultat, la ULIM, își fac studiile tineri din țările Europei, Asiei și Africii, fenomen puțin răspândit în instituțiile din Europa Orientală. Această realitate nu este o întâmplare, ci un rezultat a unei politici consistente în promovarea acestei forme de studii ce se desfășoară în cadrul universității noastre, ca pilon de bază. Conștientizând impactul globalizării asupra țărilor, considerăm foarte important extinderea și aprofundarea procesului de internaționalizare a învățământului superior.

Activez în învățământul universitar în calitate de profesor și apoi rector încă de la 1975. Am început activitatea în calitate de cadru didactic al facultății de pregătire a studenților de peste hotare, pentru pregătirea acestora la anul I al uneia din facultățile unei universități publice din fosta Uniune Sovietică. Experiența personală acumulată, cât și cunoașterea realității din Europa și alte state cu care am colaborat sau sunt în relații de colaborare, ne-a oferit posibilitatea să modelăm o formă, să-mi fie iertată aprecierea, puțin cunoscută. Și anume modelul ULIM, care astăzi prezintă un interes nu numai pentru instituțiile din Republica Moldova dar și din Europa. Experiența noastră a fost studiată, apreciată și propusă ca model de bune practici pentru instituțiile din țara noastră, de către Colegiul Ministerului Educației – Forul Suprem Consultativ al instituției care monitorizează sistemul educațional din stat. Este semnificativ faptul că la 20-21 septembrie 2007, ULIM, reprezentat de către Doamna Ana Guțu, prim-vice rector ULIM, a semnat la Universitatea din Bologna, Italia, *Magna Charta Universitatum*, document important aprobat de către 660 universități din 78 de țări din întreaga lume, ULIM fiind unica instituție din Republica Moldova semnatară a acestui document. În calitate de semnatar al Magna Charta Universitatum, ULIM pledează pentru libertatea academică, exercitată plenipotențiar atât pe dimensiunea cunoașterii, cât și pe cea a cercetării. Or, universitatea este o entitate meritocrată, o comunitate de erudiți, iar identitatea morală a universității se bazează pe angajamentul învățării și cercetării, erudiției și căutării adevărului, indiferent de aplicabilitatea imediată, prioritățile politice sau beneficiile economice. Universitatea este menită să servească societatea în ansamblu, contribuind la dezvoltarea ei durabilă.

ULIM-ul este una din puținele instituții din Republica Moldova, care a devenit membru plenar și plenipotențiar a mai multor organisme universitare academice: Asociația Internațională a Universităților (IAU –International Association of Universities), Agenția Universitară a Francofoniei (AUF – Agence Universitaire de la Francophonie), Asociația Universităților Europene (EUA – European Universities Association), Asociația Internațională a Rectorilor (IAUP –International Association of University Presidents), Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității (EAQA- European Association for Quality Assurance). În acest context ținem să menționăm că ULIM a fost certificat la 05.06.2008 cu calitatea europeană, confirmat prin ISO 9001: 2001. În statutul și activitatea acestor organisme universitare internaționale, un rol de seamă îi revine implementării și dezvoltării principiilor educaționale regionale, ca de exemplu: europenizarea și internaționalizarea. Cu acest scop, pentru prima dată în Republica Moldova, ULIM-ul a căpătat acordul și sprijinul Consiliului Europei, Ministerului Educației din Republica Moldova, Consiliul Rectorilor din Republica Moldova, de a organiza, în luna decembrie curent, conferința internațională, pe problemele Procesului de la Bologna în Europa Orientală și regiunea din sud-estul continentului. Intenționăm să-i avem în calitate de oaspeți, pe colegii rectori din cele peste 70 universități ale lumii, plasate pe toate continentele, cu care avem o activitate fructuoasă de colaborare.

ULIM-ul a izbutit într-o perioadă scurtă de timp să atingă altitudinea cunoscută, grație unui efort comun: Rectoratului și Senatului universității, cadrelor didactice, sprijinului din partea autorităților publice centrale, opiniei publice naționale, partenerilor de peste hotare și absolvenților străini plecați ulterior pe toate meridianele globului, în calitate de mesageri ai noștri. Suntem de părerea, că toate acestea împreună cu alte succese, ne-a dat posibilitatea ca astăzi, să fim clasati în prima treime a web topului universităților din întreaga lume (locul 4398 Ranking Web of World University), depășind cu mult colegii noștri din țară și Europa Orientală cu o vârstă notorie de activitate. Experiența noastră a impulsionat Ministerul de resort să întreprindă o serie de acțiuni și reforme radicale a sistemului de învățământ superior, culminând anterior cu calitatea de membru activ la mai multe organisme internaționale universitare. Astfel, internaționalizarea a devenit o prioritate nu doar a universității noastre, ci a tuturor instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova, fiind tratată drept indicator esențial al competitivității internaționale.

Studentii, profesorii internaționali și finanțarea studiilor

Pentru ULIM, este important să mărim numărul de studenți străini, însă această strategie nu pare să fie una simplă. Analizând în spațiu și timp, ofertele în acest domeniu ale mai multor universități din diverse țări și regiuni, se pare că singurul nostru avantaj ar fi prețul scăzut al studiilor, cât și serviciile ce țin de statutul studenților străini pe teritoriul Republicii Moldova. Iar pentru a facilita procesul de însușire a studiilor superioare, tinerilor străini li se oferă cursuri de pregătire anterioare celor academice. Interesul universității noastre pentru un influx de studenți internaționali, înseamnă dezvoltarea și restructurarea campusului, transpunerea programelor și activităților în limba engleză. Flexibilitatea și autonomia instituțională dezvoltate de către procesul de reformă, au permis universității noastre să ofere profesorilor tipuri de contracte variate cu beneficii crescute, fapt care a crescut competiția și a atras în universitatea noastră mulți profesori și cercetători străini, inclusiv China, Canada, Statele Unite ale Americii, Italia și altele. Desigur că profesorii și savanții de peste hotare sunt salarizați mai bine, în funcție de

performanțele de activitatea profesională desfășurată. Un alt avantaj pentru specialiștii străini îl constituie faptul, că nu se cere cunoașterea limbii române, având în vedere că aceștia predau cursuri studenților de la cursurile superioare, masteranzilor și doctoranzilor în limbile de comunicare internațională. În același timp, gradul înalt al responsabilității profesionale și a culturii generale de care dau dovadă profesorii selectați de peste hotare, fac ca aceștia, după o perioadă scurtă de timp să comunice și în limba oficială de stat din țara noastră.

Ținem să menționăm, că procesul de internaționalizare a învățământului superior din Republica Moldova rămîne a fi puternic reglementat de stat, fapt care limitează oportunitățile de internaționalizare a ULIM și altor universități din țară. Acest drept este stabilit prin acordurile semnate de țara noastră cu organisme internaționale, inclusiv respectarea rigorilor stabilite de către ONU și Consiliul Europei. Acestea monitorizând gama relațiilor internaționale, lupta cu terorismul internațional și alte probleme globale, reglementează procedura de admitere la studii în diverse țări și regiuni, mecanism puțin cunoscut pentru țările din grupul celor 20 sau alte state cu o influență mai mare în viața internațională.

Noua paradigmă a internaționalizării învățământului superior

Astăzi, universitatea contemporană nu mai poate activa într-un spațiu limitat. Procesul de regionalizare și globalizare, impune învățământul superior să creeze un sistem educațional de tip nou, care ulterior ar putea să devină o treaptă nouă în dezvoltarea inovațională a economiei naționale și continentale. Contemplarea acestui fenomen presupune necesitatea modernizării programelor de studii și a curriculei universitare în ansamblu, lansarea unor noi discipline și specialități. Fără aceste modificări, nu este posibilă dezvoltarea unui învățământ superior competitiv. În acest sens, la ULIM este folosit Internetul cu posibilitățile sale multifuncționale, inclusiv conferințele științifice on-line, la nivel instituțional și interuniversitar. La îndemnul ULIM-ului și prin colaboratorii acestei instituții, care sunt reprezentați în administrația publică centrală a Republicii Moldova – executiv și legislativ, a fost adoptată de către Parlamentul Republicii Moldova completarea Nomenclatorului specialităților, cu noi specialități, precum Nanotehnologii, Securitate Informațională și Ingineria Petrolului și Gazelor. În anul curent de studii, deja a demarat procesul de admitere la aceste noi specialități. Iar la specialitatea Securitatea Informațională, urmează a fi realizat programul de studii la Ciclul II Masterat, cu specialiști din centrele universitare cu care instituția noastră are acord de colaborare, cum ar fi Rusia, Ucraina, România, Statele Unite ale Americii și alte țări. În aceste contracte se preconizează nu doar realizarea procesului mobilității academice prin schimb de profesori, ci și asigurarea procesului de studii la unele specialități sau domenii cu cadre didactice științifice din centre universitare avansate la domeniile puțin asigurate cu specialiști de la universitatea noastră. Preconizăm, ca în viitorul apropiat să antrenăm în acest proces, specialiști din centrele universitare orientale, cum ar fi Coreea de Sud și China. În acest sens, ULIM-ul adaptează modele de internaționalizare universitară implimentate cu succes la nivel regional și continental.

În viziunea noastră, învățământul superior trebuie să depășească evoluția societății și relațiile economice în ansamblu. Noile forme de pregătire ale specialistului contemporan, urmează a fi implementate cât mai urgent și flexibil. De aceea, universitatea trebuie să depășească evoluția societății, și nicidecum să o urmeze pe aceasta. Internetul ne confirmă, că în curând ne vom confrunta cu generații de tineri mai avansați, crescuți în condițiile unui

învățământ preuniversitar timpuriu, atunci când tehnologiile informaționale deja sunt însușite la vârsta de 4-5 ani. Deoarece Internetul demult a internaționalizat lumea, acesta presupune renovări radicale în învățământul superior din toate țările lumii și reformarea școlii superioare în ansamblu.

În această ordine de idei, ULIM-ul a dezvoltat o practică mai amplă și profundă, întâlnită în Statele Unite ale Americii și anume la Georgetown University. Încă în 1994, în timpul unei vizite de serviciu, am întâlnit la această instituție de învățământ americană, o formulă de internaționalizare inedită, în tot cazul pentru mine în acel timp. Este vorba de antrenarea în procesul educațional a ambasadorilor acreditați din mai multe state, prezenți în Washington. Dar atunci, aceștia veneau în fața tineretului studios cu diverse lecții publice despre probleme stringente din lumea contemporană sau prezentau o informație generală despre țara pe care o reprezentau. Această idee am îmbrățișat-o și implimentat-o la ULIM, am preluat-o și dezvoltat-o, alimentând-o cu un nou conținut în funcție de fenomenele majore care se produc astăzi în lume cum ar fi europenizarea, globalizarea și internaționalizarea. Astfel, astăzi, ULIM-ul a izbutit să semneze acorduri de colaborare cu toate ambasadele acreditate în Republica Moldova inclusiv Statele Unite ale Americii, China, Coreea de Sud, Indonezia, Franța, Germania, Rusia, Suedia, Finlanda, Bulgaria, Polonia, Cehia, Israel, Cili, Sudan și altele. Aceste acorduri de colaborare nu sunt careva acte juridice cu un caracter formal, ci conțin importante segmente de impulsione a procesului de internaționalizare. În acest context, conform condițiilor stipulate în aceste acorduri, se prevede antrenarea ambasadorilor în procesul de studii, prin lecții publice specializate în volum de 2-4 ore academice, conform curriculei universitare, facilitarea procedurii de realizare a mobilității academice - studenți, profesori și nu în ultimă instanță deschiderea aulelor țărilor cu care au fost semnate acorduri de colaborare. Aceste aule reprezintă simbolul teritoriului statului respectiv în incinta ULIM, fiind mobilate, înzestrate cu utilaj tehnologic, educațional de către țările semnatare, materiale didactice, în interiorul acestora sunt amplasate stemele și drapele statelor respective, iar pe ușa de la intrare în aula este fixată o placă cu simbolurile specifice statului semnatar. În cadrul acestor auditorii se desfășoară diverse manifestații naționale ale statului căreia aparține conform contractului semnat, aula în cauză. A fost elaborat Tezaurus Zilelor Naționale și a evenimentelor remarcabile a țărilor semnatare. Aceast Tezaurus este aprobat de către rectoratul universității de comun acord cu ambasadorii. Prin aceste acțiuni ULIM a căpătat imaginea unei instituții autentic internațională nu doar după formă, dar și conținut. Astfel, lunar, în cadrul ULIM se petrec 5-6 manifestații internaționale. La aceste evenimente participă nu doar studenții de la instituția noastră, dar și studenții de la alte centre universitare, inclusiv instituțiile preuniversitare și societatea civilă cât și reprezentanții administrației publice centrale și ambasadorii acreditați în Republica Moldova. De menționat, că aceste aule sunt incluse în circuitul procesului educațional și constituie o parte componentă a fondului auditorial instituțional. În acest mod, apropiem țările și popoarele, inclusiv cele plasate la extremități sau celor din vecinătate, contribuind astfel la cunoașterea reală și mai bună a popoarelor și țărilor din comunitatea mondială.

Concomitent cu aceste forme de colaborare, ULIM-ul a organizat cursuri de studiere extracurriculară a limbilor de circulație internațională cât și a statelor la care ambasadele au solicitat. Astfel, deja de mai mulți ani, de rând cu studierea specialităților în patru limbi de comunicare internațională, admise la ULIM: româna – limba de stat a Republicii Moldova, rusa, engleza și franceza – limbi de circulație internațională, se mai studiază limbile spaniolă,

portugheză, chineză, coreeană, arabă, turcă, germană, poloneză și altele, în total 28 de limbi în calitate de cursuri lingvistice preuniversitare, mai bine zis cursuri de inițiere în cunoașterea limbilor vorbite menționate. Aceste cursuri sunt ținute de către profesori din statele de origine, invitați la ULIM cu participarea ambasadelor sau a universităților cu care avem acorduri de colaborare. ULIM-ul alocă mijloace considerabile întru asigurarea profesorilor invitați cu spațiu de trai, care de obicei sunt asigurați cu odăi respective în hotelul universitar «Europa» sau la dorință profesorilor invitați, apartamente închiriate de către instituția noastră, în oraș și achitarea cheltuielilor de regie. Prin urmare, Universitatea Liberă Internațională din Moldova contribuie la impulsivarea procesului de internaționalizare și prin acțiuni concrete, care necesită investiții considerabile.

O altă formă de internaționalizare a procesului de studii la ULIM, o constituie fondarea și activitatea centrelor culturale și științifice ale multor state care funcționează independent de conținutul acordurilor de colaborare semnate cu ambasadatele. Astfel, a fost fondat, încă 10 ani în urmă, Centrul Britanic, Filiala Institutului Cervantes din Spania, Institutul Confucius din China, Centrul de cultură și limbă coreeană și altele. Gama serviciilor educaționale prestate de aceste centre este vastă. În activitatea acestora este antrenat tineretul studios din instituții preuniversitare din Republica Moldova, toate instituțiile de învățământ superior, ONG-urile, oamenii din business și alții. De rând cu activitățile educaționale extracurriculare, sunt organizate manifestații culturale, derulări de filme după care urmează dezbateri asupra problemelor abordate și alte genuri de activități.

În același context, sunt organizate Comunitățile Studenților Străini care includ, în temei, studenții și profesorii din țările care studiază sau activează în calitate de cadre didactice la ULIM. Aceștia, prin intermediul unei structuri autonome din cadrul universității – Muzeul Prieteniei Popoarelor, organizează în timpul zilelor sau sărbătorilor naționale diverse manifestații culturale, care includ lansarea și familiarizarea cu obiceiurile și tradițiile țărilor reprezentate la ULIM. Aceste societăți au fost mult mai numeroase până la 2002, adică până la venirea altor forțe politice în fruntea statului și societății. Până atunci, în instituția noastră își făceau studiile tineri din peste 50 state ale lumii. După 2002, acest număr s-a redus considerabil. Astăzi, la ULIM, își fac studiile la toate trei cicluri universitare – Ciclul I Licență, Ciclul II Masterat și Ciclul III Doctorat, tineri și tinere, cât și persoane de vârsta a II-a și III-a, din 36 de state – din țările Uniunii Europene, Statele CSI, Africa, Asia și statele din America de Nord. Până când, nu am avut studenți din Australia și Oceania și America de Sud. În schimb, prin intermediul Asociației Internaționale a Studenților AISEC, am primit la stagii de practică, masteranzi din Brazilia și Venezuela.

Un segment de importanță majoră în activitatea internațională îl are mobilitatea academică a cadrelor didactice. Anual, cadrele didactice de la ULIM participă în activități didactice și științifice cu colegii din mai multe state europene, printre care: Franța, Spania, Germania, Italia, România și altele, cât și Statele Unite ale Americii și Canada. Astfel anual circa 30 cadre didactice universitare participă în programe de mobilitate academică din cadrul și spre ULIM. Doar în anul de studii curent, la diferite catedre și instituții de cercetări științifice de la ULIM au activat cadre didactice și științifice din Statele Unite ale Americii, Canada, Franța, Turcia, Bulgaria, Austria, Polonia, Germania, China, Coreea de Sud și alte state, conform acordurilor de colaborare cu centre universitare din țările menționate.

ULIM, împreună cu alte centre universitare din Republica Moldova ca Universitatea Tehnică (UTM), Academia de Studii Economice (ASEM), Universitatea de Stat din Moldova (USM) și Ministerul Educației, am depus eforturi enorme pentru ca Republica Moldova să adere în mai 2005 la Spațiu Unic European de Învățământ Superior – Procesul de la Bologna. Dacă alte țări din Europa, inițiatore a Procesului Bologna în 1999, au reprezentat acest organism din oficiu, atunci țările care au aderat ulterior au fost acceptate în baza anumitor rigori și criterii, iar Republica Moldova, împreună cu alte cinci țări, până a fi admiși la acest sistem, în iunie 2005, au fost suspuse unor evaluări minuțioase. Astăzi, ULIM-ul, împreună cu colegii din instituțiile susmenționate, contribuie în modul cel mai activ în promovarea valorilor sistemului de învățământ superior național, european și a valorilor comunității mondiale internaționale. În acest sens, purcedem la europenizarea curriculei universitare, adică planul și programul de studii, iar pe segmentul unde sunt integrate alte centre universitare cu care conlucrăm, purcedem la internaționalizarea programelor de studii la nivel de specialitate apoi universitate.

În acest sens, ULIM-ul este o instituție novatoare din Europa Orientală în promovarea principiilor internaționalizării. Dacă, în condițiile crizei economice, Statele Unite ale Americii și Europa au redus substanțial finanțarea învățământului superior, țările din Asia Orientală, dimpotrivă, mai puțin lovite de criza economică mondială, au investit masiv în învățământ și cercetare, în special China, Coreea de Sud și India. ULIM-ul, ca parte componentă a Sistemului de Învățământ Superior Național și Sistemul de Învățământ Superior European, în condițiile unei crize economice profunde a înregistrat o evoluție economică pozitivă. Și în general, de la 1991 și până astăzi, adică de la proclamarea Independenței, statul Republica Moldova continuă să rămână unul din țările puțin dezvoltate economic din Europa. În același timp, în învățământul superior din țara noastră, s-a produs un miracol. În 1992, Guvernul Republicii Moldova, prin hotărârea 692 din 16 octombrie, a decis fondarea universității private ULIM. Majoritatea covârșitoare a societății civile au întâmpinat cu suspiciune acest document. Vorba e că până atunci, pentru a crea o universitate se muncea asiduu la nivelul conducerii de vârf și administrației publice centrale, se depuneau eforturi mari, iar în cazul nostru, un grup de profesori entuziaști, în pofida tuturor obstacolelor, au reușit să realizeze un fapt uimitor. Urmând modelul învățământului superior american, japonez, occidental și național, fondatorii ULIM au creat o simbioză educațională inedită. Au utilizat cu preponderență creditele preferențiale acordate de către băncile din țară, cât și alte activități financiare puțin importante, izbutind să creeze într-un termen record de la cota zero, întreaga infrastructură educațională, care a devenit astăzi una din cele mai importante instituții de învățământ din țară, și în același timp, a devenit un exemplu de studiu pentru mai multe centre universitare din țară și de peste hotare.

Studii universitare de doctorat

Pentru Senatul ULIM și cadre didactice, valorile conceptului de internaționalizare a învățământului superior, nu sunt ceva întâmplător, ci dimpotrivă, sunt principii educaționale majore în promovarea instituției noastre ca identitate spirituală și de studii de perspectivă. În acest scop, forma de realizare a studiilor superioare universitare la Ciclul III – Doctorat, este realizată în strictă concordanță cu normele de drept educațional, adoptate în Republica Moldova. În această ordine de idei, ținem să menționăm că studiile de doctorat în Republica Moldova, se realizează într-un mod puțin diferit de cel stabilit în majoritatea țărilor lumii. Dacă în statele de peste hotare, studiile doctorale (științifice) sunt realizate în cadrul universităților, iar actele de

studii sunt eliberate de instituția de învățământ, apoi în Republica Moldova, dirijarea sistemului de studii superioare prin doctorat, sunt reglementate nu de către Ministerul Educației, ci de către Comisia Națională de Acreditare și Atestare (CNAA). De menționat, că Republica Moldova este una din puținele state din lume în care gradele științifice sunt de două nivele: gradul I doctor în știință și gradul II-doctor habilitat în știință. Dacă pentru obținerea studiilor prin doctorat și a gradului de doctor în știință, CNAA acordă acest drept pentru mai multe instituții acreditate științific, în funcție de prezența cadrelor didactice științifice din instituție, apoi pentru gradul II situația este mult mai complicată. Cu acest scop, au fost create seminare științifice specializate pe domenii, la care au participat specialiști de la mai multe centre universitare. Întrucât, gradul superior științific - doctor în știință, îl posedă un număr limitat de savanți, a fost găsită o soluție adecvată - admiterea în Consiliile Specializate de susținere a tezei de doctor habilitat a specialiștilor în materii respective cu preponderență din România, Ucraina și Rusia, care sunt vorbitori de limbă română și rusă, și care au foarte mult comun în organizarea învățământului superior de doctorat. ULIM a evoluat și în acest sens. Deoarece studiile superioare sunt realizate în patru limbi de comunicare internațională, Senatul ULIM s-a adresat către CNAA cu o rugămintă de a permite includerea în componența Consiliilor Specializate a profesorilor și cadrelor științifice din universitățile lumii cu care avem acord de colaborare, pentru a admite susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat în știință, în special drept, economie, limbi moderne, psihologie, inginerie și alte domenii. Solicitarea noastră a fost satisfăcută. În Consiliile Specializate ULIM, sunt incluși profesori din țările europene și Statele Unite ale Americii. Susținerea publică a tezelor de doctor și doctor habilitat sunt realizate în cele patru limbi de comunicare internațională prin translator. Autoritatea instituției noastre, la acest capitol, este apreciată în multe țări din Europa - Germania, România, Franța, Italia; Asia - Turcia, Israel, Vietnam, Siria; Africa - Congo, Sudan, Egipt și Statele Unite ale Americii. Actul de studii - diploma de doctor în știință sau doctor habilitat, nu este eliberată de către ULIM, ci de instituția ierarhic superioară - CNAA. Diploma este confirmată de conducerea universităților și CNAA.

Un rol important în promovarea cercetărilor științifice, îl au studiile științifice. Cercetările științifice se efectuează prin realizare de granturi, proiecte și studii planificate conform Direcțiilor de Cercetare a ULIM-ului în conformitate cu necesitățile companiilor și firmelor din țară și de peste hotare cu care avem acorduri de colaborare. Revistele științifice în care sunt plasate rezultatele cercetărilor științifice, sunt organizate și publicate conform cerințelor stabilite de CNAA. Colegiul de Redacție este constituit atât din cadre didactice și științifice din instituția noastră și alte instituții din țară, în volum de peste 50%, cât și circa alte 50 % cadre didactice și științifice de peste hotare. Instituția face schimb de publicații și ediții științifice cu colegii din centrele universitare cu care colaborăm, cât și cele mai prestigioase biblioteci din lume. Publicațiilor noastre științifice le sunt atribuite categoria de importanță științifică, în baza deciziei organelor ierarhic superioare abilitate cu acest drept.

Extensiuni universitare

Exemplu elocvent în procesul de globalizare îl are și extinderea academică. În colaborare cu agenți economici privați de prestigiu din țară și de peste hotare, care au misiuni de realizare a afacerilor peste hotare, am semnat acord de colaborare cu două companii petroliere din țară și Franța, cu care am început procesul de fondare și construire a unei universități de tip european în Sudanul de Sud, în special în apropierea orașului Juba. Noua instituție a fost fondată în

colaborare cu autoritățile publice din Sudanul de Sud. Au fost construite două campusuri universitare, iar procesul de studii îl realizăm cu colegi din instituția noastră și specialiști din 7 universități din Europa (Germania, Norvegia, Rusia, Italia etc.) și Statele Unite ale Americii, cu care colaborăm. Deși este foarte complicat de realizat un astfel de proiect, suntem foarte entuziasmați prin faptul că putem participa cu acțiuni concrete la procesul de internaționalizare și globalizare printr-un sistem atât de important, precum este educația și pregătirea specialiștilor pentru o societate unitară în viitor, mai bună și mai dreaptă, pe care am putea-o lăsa drept moștenire pentru copii și urmașii noștri. Modelul internaționalizării învățământului superior al ULIM a provocat un interes deosebit la colegii și factorii de decizie din China, Indonezia și India. Nu excludem ca pe viitor să fie antrenați în proiectul nostru din Africa Tropicală și colegii din statele Asiei Orientale, cât și crearea în continuare a unui consorțiu euro-asiatic pe pământul african. Întru realizarea acestui deziderat, ținem cont de eforturile depuse de statele din Asia de Sud-Est, care evoluează pe calea creării consorțiilor academice după domenii de interes. Astfel, sperăm să ne aducem aportul la propășirea unor state tinere, la fel cum am fost ajutați și noi, cei din Republica Moldova. Prin urmare, dorim să intensificăm, prin acțiuni concrete, împreună cu colegii de bună credință din alte universități ale lumii, procesul de internaționalizare.

Concomitent, mizăm la crearea unui consorțiu universitar național în Republica Moldova, care ar dezvolta relațiile academice inițiate cu universitățile Coreei de Sud și China. Este un proiect foarte îndrăzneț, deocamdată la nivel de negocieri instituționale, dar posibil de realizat. Din câte cunoaștem, este posibil ca acesta să fie unul din primele consorții la nivel intercontinental.

Nu mai puțin important este planul comun moldo-coreean, de a fonda o universitate mixtă pe teritoriul Republicii Moldova, împreună cu consorțiul de universități din Coreea de Sud. Este un plan tentant și ambițios dar realizabil, în condițiile fructificării unor acțiuni comune a două modele de învățământ superior – european și asiatic.

Strategii de internaționalizare în viziunea ULIM

Experiența Universității Libere Internaționale din Republica Moldova, pe parcursul a ultimilor 20 ani de funcționare, cât și experiența personală a autorului, acumulată în multidimensionalitatea relațiilor universitare internaționale în centre universitare și academice de pe Bătrânul Continent, cât și din Africa, Asia și America Latină, ne impune să venim cu propuneri concrete în sensul impulsivării conținutului relațiilor universitare internaționale prin prisma unor segmente și structuri care ar putea îmbogăți acest fenomen, și anume:

- a) Promovarea diverselor tipuri de activități academice, prin mobilitatea studenților și profesorilor; modernizării curriculei universitare; schimburi de module academice – părți distincte a programelor analitice;
- b) promovarea politicilor naționale de susținere a învățământului superior internaționalizat, prin finanțarea rețelelor profesionale, co-finanțarea asociațiilor internaționale de asistență a mobilității academice, granturilor pentru dezvoltarea programelor curriculare, co-finanțarea proiectelor de cercetare internațională cu participarea finanțelor publice și sectorului privat, facilitarea studiilor pentru studenții străini și dezvoltarea programelor de cooperare internațională a celor trei cicluri de studii universitare;

- c) promovarea armonizării sistemelor de învățământ superior la nivel regional și continental, prin astfel de activități, precum programele de susținere a învățământului superior din Europa, proiecte TEMPUS, TACIS, CEEPUS și altele;
- d) criteriile și principiile academice comune întru promovarea conținutului învățământului universitar, cum ar fi: asigurarea calității, standardelor academice, modelarea unei identități și culturi universitare unice, stimularea cooperării internaționale, dezvoltarea rețelelor și acordurilor internaționale multidimensionale și avansarea unei politici unice de selectare și înmatriculare a studenților străini;

Raționamente și motivări în sprijinul politicii de globalizare a învățământului superior

Personalități cu renume în învățământul superior susțin ideea procesului de globalizare a învățământului superior, bazându-se pe trei piloni importanți, și anume:

1. necesitatea consolidării securității naționale prin intermediul securității internaționale;
2. promovarea în continuare a relațiilor de piață și menținerea competitivității economice;
3. consolidarea relațiilor interumane, interstatale și intercontinentale.

Pilonii de bază menționați sunt susținuți de următoarele argumente:

Argumentul economic - include obiectivele și efectele de lungă durată a economiei în care internaționalizarea învățământului superior este tratată drept un aport considerabil la dezvoltarea capacităților umane atât de necesară competitivității internaționale a statelor și popoarelor lumii. Absolvenții internaționali (străini) sunt considerați nu doar simpli mesageri, ci o punte directă de legătură în relațiile economice internaționale, relațiile interstatale etc.;

Argumentul social – determină locul și rolul limbii și culturii unei țări în contextul posibilității de integrare într-o cultură străină regională sau continentală;

Argumentul academic – include cerințele recomandate la nivel de regiune sau continent, în sensul respectării sarcinilor de realizare a obiectivelor învățământului superior, printre care conținutul calității studiilor și standardelor academice internaționale în domeniul cercetării;

Argumentul educațional - selectarea și adoptarea unei structuri educaționale unice, care determină specificul sistemului educațional al regiunii sau continentului;

Argumentul politic – determină orientarea politică în aprecierea locului și rolului țării pe care o reprezintă în sensul promovării unei politici comune de securitate, stabilitate și pace, spiritualitate, influență politică etc.;

Argumentul politicii de guvernare – determină politica multidimensională de guvernare a țării în contextul unei strategii comune regionale sau continentale. Promovarea prin intermediul învățământului, strategiilor de dezvoltare economică, socială, tehnologică etc., a esenței fenomenului de internaționalizare a lumii contemporane;

Argumentul sectorului privat – susține și facilitează sectorul privat în economia națională, orientat spre dezvoltarea businessului tehnologic și sistemului de prestare a serviciilor

educaționale internaționale. Racordarea normelor de drept național și internațional în sensul susținerii procesului de internaționalizare, prin crearea întreprinderilor mixte, extinderea comerțului intercontinental și dezvoltarea infrastructurii comune interstatale.

Concluzii:

1. ULIM-ul nu este doar un simplu consumator de valori, ci un generator, creator și producător de criterii și forme novatoare în educația universitară internațională.
2. Modelul de internaționalizare universitară al ULIM demonstrează, că instituțiile de învățământ superior privat dintr-o țară mică cum este Republica Moldova pot deveni partenerii egali la nivel global în procesul de internaționalizare și pot contribui în egală măsură la sporirea efectului acestui fenomen;
3. Internaționalizarea prin sistemul educațional universitar constituie rodul creației umane, atât de necesar prezentului și viitorului comunității mondiale;
4. La acest proces nu pot fi evidențiate țări și popoare cu influență mai mare sau mai mică. Toate țările și popoarele lumii trebuie să-și fructifice eforturile în mod egal întru atingerea unui scop nobil comun – internaționalizarea și globalizarea;
5. Exemplul ULIM din Republica Moldova, vine să confirme ideea despre promovarea unui nou model a managementului universitar în materie de internaționalizare, chiar în condițiile unui deficit economic al societății democratice;
6. Internaționalizarea și globalizarea necesită adoptarea unui program de activitate la nivel instituțional, național, regional, continental și mondial;
7. Criza economică mondială, turbulențele demografice de pe mapamond și schimbările mediatice impun comunitatea mondială să adopte decizii imediate.

Rector ULIM

Andrei GALBEN